

—Sí. El lideratge sempre és relatiu. El símil més adient per als mitjans de comunicació és el del poema del Kavafis del “Viatge a Ítaca”: no és tan important arribar a Ítaca com el camí. Tu et fixes Ítaca, però quan hi ets a prop t’has de fixar una destinació més llunyana. L’envelliment es produeix quan la gestió no té clar que, per fer la funció de ràdio nacional de Catalunya, aquestes emissores han d’evolucionar tant o més com els ciutadans als quals ens devem.

—Es clar que, per guanyar audiència, augmentar els esports és eficaç. Però en l’entreteniment cal, potser, una innovació important que, en la ràdio, sembla una mica paralitzada.

—Té raó. Tot i que en el mitjà ràdio —que implica menys recursos que altres mitjans— hauria de ser més fàcil. Cal promoure-la. Sí que m’agradaria fer-ho. Ja vaig dir, en presentar la programació, que l’entreteniment de qualitat serà una prioritat.

—I l’altra és la informació. Catalunya Ràdio té tot el que cal per ser la primera en informació?

—La nostra missió com a servei públic és donar elements al màxim nombre de ciutadans possible, perquè puguin formar-se una opinió i prendre les decisions amb coneixement. Com que els mitjans de titularitat privada no sempre compleixen aquesta missió perquè obeeixen a interessos econòmics, etcètera, els mitjans públics, tot garantint la seva independència de les instàncies de Govern, són els que poden garantir aquesta qualitat d’informació, reflectint la pluralitat que existeix a la societat.

—La pluralitat són quotes de polítics i tertulians?

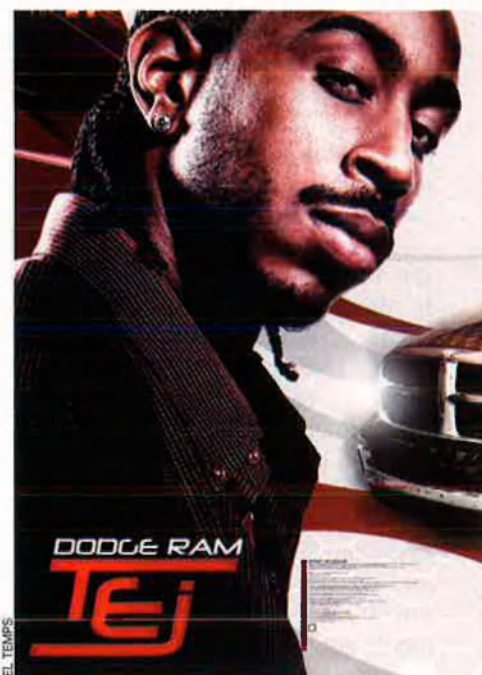
—La pluralitat no només és pluralitat de punts de vista sinó també de temes d’interès. A vostè i a mi potser ens interessa molt la política, però a molts dels nostres conciutadans, a més de la política, els interessen altres coses. I hem de garantir la pluralitat de punts de vista sobre els grans temes. Si hi ha un tema de psicologia social, no ens podem limitar a portar l’expert que sempre portem. És un tema sobre el qual poden parlar molts experts i molts que no ho són.

Alex Milian

Assetjament escolar, baralles entre bandes, atracaments adolescents i agressivitat juvenil s’han convertit en les pitjors assignatures socials dels darrers anys. Per a la tardor que s’acosta, els presagis són foscos, i no sembla que hagen de millorar.

Un nou curs, la mateixa violència

Només tornar a l’època escolar, tres instituts valencians han demanat vigilància policial per evitar agressions i pallisses als alumnes. La Federació de Veïns ha demanat presència d’agents en els voltants dels instituts Mariano Benlliure, Misericòrdia i Sant Vicent Ferrer per evitar assaltaments violents de distint tipus com els que, a final del curs passat, i a mans de bandes indeterminades de xavals, es van produir en la rodalia d’aquests centres. El vocal veïnal de Seguretat Ciutadana, José Antonio Barba, creu que la presència policial, a més, pot ajudar a evitar que augmente un altre tipus de conflicte bastant comú als instituts d’avui: les baralles entre alumnes “per qüestions xenòfobes”. Aquest s’ha consolidat en el darrer curs com el fenomen d’agressivitat escolar més íntimament lligat a la creixent arribada de famílies d’immigrants. Barba considera que els conflictes racistes entre estudiants “poden generar molta violència”. I l’encerta, ja que molts dels episodis més brutals en-

tre els adolescents d’avui segueixen una mateixa regla: primer, hi ha atacs xenòfobs —insults o pallisses— d’una colla d’alumnes autòctons sobre un o més estudiants llatinoamericans; després, arriba el contraatac amb arma blanca, que converteix la víctima en botxí. Resultat: sang, ferides, de vegades mort, i, després, potser, venjança. La qual torna a generar un contraatac de violència.

“Molts immigrants, sobretot americans, provenen de societats molt dures, són xavals que han patit molt, que se senten perduts i que no tenen res, que estan acostumats a veure i viure violència real”, comenta un professor que prefereix no dir el seu nom i que, a Madrid i a València, ha patit situacions crítiques amb estudiants de distintes nacionalitats. “En molts casos es tracta de joves que estan acostumats a anar amb navalla i que saben utilitzar-la.” “A escola —continua— es converteixen en un objectiu clar per a les burles dels *xulos* de la classe, una espècie autòctona que cada vegada abunda més i que

A la dreta, una de les pel·lícules que reflecteixen la violència que viuen molts joves als barris de les grans ciutats, molt sovint amb rerefons racista.

és admirada per la resta de companys”. “Els xavals immigrants –diu– viuen les humiliacions amb molta violència, i quan contesten, ho fan amb una violència encara major.”

Però molts estudiants nadius ja es mouen amb gran naturalitat amb navalla o ganivet. “Ni pares ni professors ho saben, però hem de dur damunt alguna cosa que punxe, ja que els romanesos, els moros, i els *sudaques* també van armats”, diu, tal com sona, un alumne valencià de quinze anys que no pot suportar, diu, “que els estrangers es mengen allò que es nostre, i que et miren a la cara com uns iguals”. Ell, que és de classe mitjana, com el seu ample grup d’amics –una colla heterodoxa que opina igual que ell sobre aquestes i altres qüestions– creu que “la gent jove d’avui tenim clar que la violència demana violència”. Per això va sempre en colla. Així pot enfrontar-se en tot moment “amb qui faça falta”.

Confusió. Dos de cada set escolars entre catorze i divuit anys prenen droga recreativa –cocaïna inclosa– de manera esporàdica, sense preocupar-se de res més enllà, ni tan sols de la caparra de l’endemà. La xifra creix fins a més del 60% si considerem els excessos d’alcohol com a part del menú. La meitat de persones entre deu i quinze anys de casa nostra ja disposa de mòbil propi, i un 11% d’aquestes assegura que

ha enganyat o ha furtat diners per poder recarregar-lo. Augmenten els delictes de violència que tenen les xiques menors com a protagonistes, i creix la vinculació de joves autòctones a bandes urbanes com l’anomenada Latin Queens, una versió femenina i multinacional de la banda llatinoamericana Latin Kings, en què les joves han de furtar, pegar i perdre la virginitat per assolir una posició de respecte. El 33% dels adolescents no acabaran l’ESO, un percentatge que situa l’estat espanyol a la cua d’Europa. En canvi, un gran

nombre d’ells s’endeutarà fins als seixanta anys per comprar-se cotxes, àtics, qualsevol cosa que els faça superiors als altres. Consumisme absolut, absència de normes, de civisme i d’obligacions: definitivament, els temps d’avui són confusos, i la relació de la competitivitat i la violència amb la joventut es barreja i desemboca en una utilització gregària de l’agressivitat.

“La cooperació és la veritat, i la competició és la mentida, la cooperació et situa igual que l’altre, la competició et fa creure que ets diferent i que mereixes

Televisió, videojocs i sang

Un menor del nostre país veu una mitjana de tres hores cada dia la televisió. Tres hores més de la mitjana de temps que dedica a llegir quan deixa l'institut. Aquest temps davant la pantalla es divideix entre violents programes escombreria, pel·lícules adrenaliniques amb una alta dosi de violència, i videojocs violents i molt suggestius: queda clar quin és l'element comú de tot el berenar.

La indústria del lleure digital ja fa temps que ha perdut de vista els xiquets més menuts: ara li interessa molt més l'adolescent que demana als pares diners per a les últimes sabatilles de moda i que passa els caps de setmana practicant *skate*. Per a ell ha creat èxits com GTA: San Andreas, un addictiu i molt brutal joc en què l'usuari es converteix en un gàngster que controla prostitutes i assassina pertot arreu. Brandon Certerwall, professor de l'Escola de Salut Pública de Washington, va dir en una conferència que, només als Estats Units, sense televisió hi hauria 10.000 assassinats, 70.000 violacions i 700.000 agressions menys cada any. "Als catorze mesos, els nens ja interioritzen les grans quantitats de violència i de comportaments antisocials que emet la televisió." Lògicament, a mesura que creix, el nen distingeix entre el bé i el mal, "però les primeres impressions mediàtiques ja li han mostrat la violència com un factor excitant, carismàtic i eficaç". I segons Certerwall, això queda. Fins i tot es reforça amb els anys.

més." Això opinava recentment, i de manera pública, Iñaki Piñuel, un conegut psicòleg clínic, estudiós de l'assetjament escolar. La societat, una i altra vegada, a través de la televisió, dels videojocs i de la cultura laboral i mediàtica d'avui, glorifica la competència com el camí bàsic de relació. En canvi, aquesta competència actua sobre els joves, que no han adquirit valors ni a casa —els pares treballen tot el dia i no eduquen— ni a l'escola —el sistema no té recursos ni capacitat, molt menys enca-

ra amb la nova realitat migratòria— "com en la història de Caïn i Abel, amb enveja, amb rivalitat". La competència afavoreix l'assetjament escolar sobre el diferent, sobre l'envejat, sobre aquell que té una baixa capacitat de resposta enfront de l'agressió. "L'assetjament escolar —opina Piñuel— és un aprenentatge que fa el nen. Només cal perseguir un individu perquè el perseguidor es convertesca en el rei del mambo." És a dir, en un triomfador social.

El 60% dels adolescents assetjadors

cometrà un delictes abans dels 24 anys, i un 35%, més de tres delictes. Malgrat aquest futur, la colla urbana, i el recurs que fa a la violència com a manera de reforçar la solidaritat tribal i de canalitzar frustració en atacs al feble o al diferent, s'ha consolidat com el vehicle de relació perfecte per als joves.

Violència lúdica. De fet, un estudi de l'Institut de Creativitat i Innovacions Educatives de la Universitat de València contradiu les investigacions que consideraven els menors antisocials com adolescents devorats pel sentiment d'inferioritat pel seu fracàs escolar i les poques possibilitats de futur. Aquest informe indica que molts adolescents conflictius tenen una autoestima molt alta gràcies a aquests i altres valors negatius. És a dir, per ser els més durs, els més injustos, els que més molesten al professor, els que més suspensen, els que més es barallen amb qui siga, els que més han expulsat del col·legi. En molt d'això, segons aquest estudi, ha influït decisivament l'escolarització obligatòria fins als setze anys, una mesura que està agafant dimensions de conflicte tràgic i que provoca que molts alumnes que no tenen

Xavier Vinader

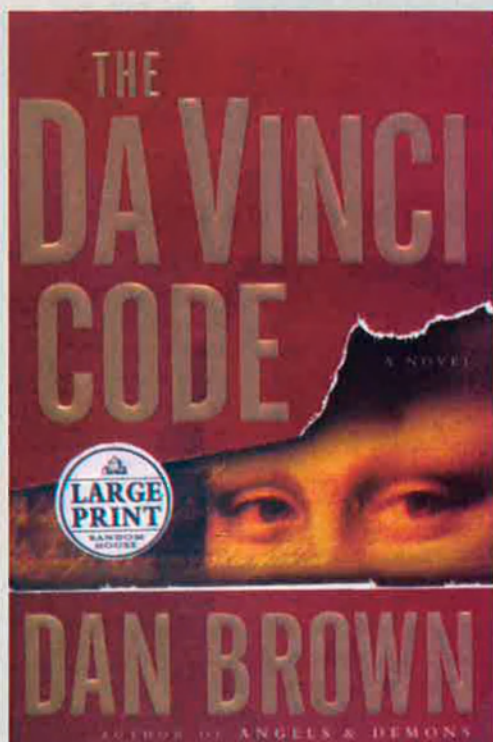
Les veritats del 'Codi Da Vinci'

Sabia on em ficava, però ho vaig fer. Amb la informació prèvia de què disposava, era conscient que el resultat d'aquella acció no podia ser altre que la decepció més absoluta, però amb tot i això, vaig decidir dedicar dos dies –ni un més, ni un menys– a llegir-me d'una tirada el *Codi Da Vinci* i intentar esbrinar per què, al voltant meu, hi havia gent que deia que el llibre l'havia "enganxat" des de les primeres pàgines. Temps perdut. He de confessar que, cap a la pàgina vuitanta, ja vaig estar temptat d'engegar el *best-seller* de Dan Brown per la finestra. La història no em resultava nova, els personatges no tenien relleu i el ritme era lent. Sols aquella mena de "militància en la lectura", adquirida llegint a tort i dret durant anys i panys, em va permetre arribar fins al final de les cinc-cents cinquanta-set pàgines sense perdre l'humor. I si després no el vaig cremar –com feia Carvalho, el personatge de l'enyorat Vázquez Montalbán–, és perquè era estiu i no tenia cap llar de foc a prop. Però, de ganes, no en van faltar.

No obstant això i al marge de consideracions personals, el fenomen generat entorn del *Codi Da Vinci* ha estat tan important que, recentment, la prestigiosa cadena de TV del National Geographic li ha dedicat un documental especial, amb el títol de *Les claus del 'Codi Da Vinci'*, on el periodista nord-americà Rudy Bednar es dedica a examinar, una darrere l'altra, les afirmacions contingudes en el *best-seller*. L'estocada és brutal.

Amb gran serietat i sense pressuposar que la història central del *Codi* sigui una enganyifa –el matrimoni entre Jesús i Maria Magdalena va donar origen a una línia de descendents que, al llarg dels segles, han estat protegits per la societat secreta del Priorat de Sion–, el documental entrevista un grapat de teòlegs i historiadors d'art que ho desmunten tot peça a peça. Umberto Eco, especialista en la matèria, ensenya una habitació de casa seva plena de llibres dedicats a les teories més fantàsiques. I la capella escocesa, que representa un paper important en el llibre perquè diu que és el lloc on Maria Magdalena, el Sant Grial... o vés a saber què, hi van ser enterrats, també és visitada a fons. Fins i tot apareix un descendent dels seus constructors que, amb flegma britànica, declara que si realment la sang de Crist corre per les seves venes, com pretén Dan Brown, en tant de temps ja es deu haver aigualit.

Al final, la seqüència més còmica la protagonitza el mateix Dan Brown quan pretén haver passat moltes hores investigant a la Biblioteca Nacional de París. Quan s'atribueix la rehabilitació de Maria Magdalena... O quan afirma que la seva teoria –veritable o falsa– ha servit per fer més atractiva a molta gent la història de Crist. De la rehabilitació de les seves butxaques –gràcies a l'èxit del llibre– Dan Brown no en parla mai. Llàstima.

A l'esquerra, caratula de San Andreas, un dels videojocs més brutals i antisocials. A la dreta, els casos de violència irracional protagonitzats per adolescents són cada dia més freqüents.

la menor intenció de continuar estudis, i que, en canvi, es veuen obligats a vegetar a classe, es divertescuen fent el bèstia dins i fora de les aules per augmentar la seua autoestima. És tracta d'allò que els especialistes anomenen "violència lúdica".

Molts d'aquests experts analitzaran aquestes qüestions els dies 6 i 7 d'octubre en el pròxim seminari internacional que, sota el títol "Violència i escola", organitza al Palau de la Música de València el Centre Reina Sofia per a l'Estudi de la Violència. La seua coordinadora científica, Teresa Farnós, ha parlat en diverses ocasions del perill de la "violència experimental" que inunda els actes vandàlics de no pocs adolescents, una violència que genera una sensació de novetat, poder i d'addicció. Farnós considera que aquests comportaments indiquen que, en part de l'ambient juvenil, "ha desaparegut el respecte a l'autoritat, els inhibidors, els frens socials o morals, la por i també l'empatia". És a dir, la comprensió del patiment aliè, allò que sempre s'havia considerat l'essència moderna de les civilitzacions. Si més no, fins ara.

Joan M. Oleaque